

Ștefan OPREA

Întoarcerea la sentiment

După ce, câțiva ani la rând, a făcut repetate tentative de afirmare în spațiul teatral ieșean cu spectacole mai mult sau mai puțin reușite, regizorul Nikolov Perveli Vili izbutește, în sfârșit, să-și pună în valoare virtuțile creatoare montând, la Studioul Teatrului Național „Vasile Alecsandri”, *Fata fără zestre* de A.N. Ostrovski. Spectacolul – primit cu multă căldură de public – demonstrează, mai întâi, frumusețea textului literar și oferta generoasă pe care acesta o face actorilor prin marea diversitate caracterologică și adâncimea psihologică, evoluând în tonalități grave și comice, amare și vesele în aceeași măsură. Minuțiozitatea realistă a lui Ostrovski, care pune accente discrete pe amănuntul semnificativ, pe detaliul filigranat al comportării, a fost pentru regizor una dintre principalele preocupări, la care se adaugă imediat grija față de atmosfera specifică – realizată mai ales prin muzică –, față de exactitatea relațiilor și de autenticitatea semnificațiilor. Textul e lăsat să se impună prin el însuși cu tot ce are ca încărcătură psihologică și satirică. Obișnuitul orgoliu regizoral nu impune textului nimic din afară, nu-l forțează să intre în tipare prestabilite, în vreo „viziune personală” cu pretenție de program estetic *ante* (sau *anti*) text. Încât publicul asistă la un

Teatrul Național „Vasile Alecsandri” din Iași – Studioul de teatru alternativ – *Fata fără zestre* de A.N. Ostrovski. Traducerea: Al. Kirilșescu și Sonia Filip. Regia: Nikolov Perveli Vili. Scenografia: Nicolae Mihăilă. Distribuția: Mihaela Arsenescu-Werner, Roxana Păun-Trifan, Petru Ciubotaru, Constantin Pușcașu, Nicolae Ionescu, Radu Ghilaș, Doru Aftanasiu, Cătălin Tudor Manea. Data premierei: 21 februarie 2000.

spectacol care îi comunică chiar piesa lui Ostrovski, cu frumusețea și distincția ei literară, cu adevărul ei despre viață („piesă a vieții”), cu substratul ei social și existențial, cu umorul care încearcă zadarnic să... învingă amărăciunea..., tristețea, suferința mocnită și resemnată. Se vorbește clar, în spectacol, despre frumusețea pedepsită de sărăcie, despre femeia socotită obiect de plăcere, despre înăbușirea aspirației spre puritatea sentimentelor, despre dorința evadării din carapacea minciunii și meschinăriei etc. – totul pe un ton de sinceritate și cu o privire înțelegătoare și tristă. Cu asemenea date, la care se adaugă o distribuție impecabilă, spectacolul a cucerit publicul.

În legătură cu alcătuirea distribuției, semnalăm un fapt de o aleasă semnificație (i-aș zice chiar noblețe) profesională: pusă în scenă din inițiativa a doi tineri absolvenți ai Facultății de Teatru din Iași (promoția 1999), Roxana Păun-Trifan și Nicolae Ionescu, piesa se bucură de participarea unor actori de mare prestigiu ai scenei ieșene – Mihaela Arsenescu-Werner și Petru Ciubotaru – a căror excelentă prestație scenică îi stimulează pe tineri, îi ajută în visul și efortul lor de afirmare. Este acesta, la Iași, un proces – dacă nu chiar un program – care are ca finalitate

revigorarea trupei și a mentalității unui valoros colectiv artistic multă vreme cantonat în cutume.

În rolul mamei (*Ogudalova*), Mihaela Arsenescu-Werner izbutește o excepțională creație, aflându-se în continuarea remarcabilelor interpretări din spectacolele *Cu cărțile ascunse*, *Efectul razelor gamma...*, *Elisabeta I ș.a.* Cu o mare disponibilitate scenică, stăpână absolută pe mijloace actoricești rafinate, ea realizează un personaj cu alunecușuri și feminități (felinități = de la felină, nu de la Fellini!) cuceritoare, cu o exuberanță când sinceră, când trucată, după împrejurări, cu reflexe de tristețe înăbușită care colorează veselia protocolară; un continuu balans între adevăr și minciună, între sinceritate și prefăcătorie pune în lumină un personaj care domină spectacolul și îi conferă dinamism interior și culoare. Petru Ciubotaru, aflat și el la apogeul unei splendide cariere artistice, are în rolul lui *Knurov* o evoluție de maximă distincție scenică, obținută prin mijloace esențializate, fine, comunicând concentrat distilările sufletești contradictorii ale unui personaj duplicitar, cu morgă de noblețe și cu fond de abjecție. Ținuta, privirile, gestul, mișcarea, știința relației – toate sunt încărcate din interior, perfect supravegheate și minuțios cizelate. Ceilalți membrii ai distribuției

sunt, toți, din generația tânără. Radu Ghilaș (*Karandâșev*) izbuște o adevărată acrobație actricească între multiplele stări contradictorii care devorează personajul: cinstit și îndrăgostit sfios, rănit în orgoliul propriu de aroganța celorlalți, care vor să-l ridiculizeze, el are o explozie de mândrie și demnitate, înfruntându-i pe adversarii săi cu armele umilitului revoltat. Foarte mobil și concentrat pe datele personajului, actorul se impune prin originalitatea mijloacelor și coerența stărilor. Doru Aftanasiu (*Robinson*) susține un adevărat recital de comedie, cu unele exagerări pe alocuri, dar cu farmec personal și prestață. Folosit exclusiv în comedie, actorul e amenințat de unilateralizare; reușitele lui în gen nu justifică distribuția continuă în această

categorie de roluri, paleta lui interpretativă recomandându-l și pentru dramă. Un excelent crochiu de negustor arogant și pișicher propune Constantin Pușcașu (*Vojevatov*) care, în cuplu cu Petru Ciubotaru își apropie interpretarea de rafinementul acestuia prin tonalități și atitudini studiate, în exact acord cu datele personajului. Nicolae Ionescu e un *Pratov* impunător prin ținută, orgoliu bărbătesc și siguranță de sine, actorul având încă de lucrat pentru a obține o mai marcată nuanțare a stărilor interioare ale personajului și o expresie ferită de monotonie. Roxana Păun-Trifan (*Larisa*) parcurge cu multă sinceritate partitura complexă a „fetei fără zestre”, subliniind cu atenție mișcărilor sufletești ale personajului, dezamăgirile, tristețile,

durerea înăbușită, ferindu-l de patetism exagerat și de melo-dramă. O sentimentalitate supraviețuită, exprimată discret, conferă frumusețe și demnitate simplă *Larisei*. În sfârșit, Cătălin Tudor Manea (*Ivan*) își acordă interpretarea la tonalitatea generală a ansamblului.

Se cântă mult și frumos în acest spectacol. O formație de tineri muzicieni (Cristina Păduraru, Constantin Dunca și Emil Urzică) execută *live* o frumoasă romanță rusească – laitmotiv al spectacolului. Lor li se alătură, în unele momente, Roxana Păun-Trifan, care cântă surprinzător de bine. *Fata fără zestre* este un spectacol reușit, care repune în drepturi sentimentul și poezia. Păcat că nu a fost montat în Sala Mare, unde ar fi avut acces un public mai larg.

Octavian SAIU

Debut cu brio

Insolit și bizar, spectacolul ieșean se deschide cu un *show* de televiziune la care noi, cei din sală/studio, suntem publicul. Acceptăm aprioric raționamentul regizorului, pentru ca, mai apoi, când pe platoul de filmare se rostesc replici din Strindberg, când vom părași această stilistică banală, trucată a civilizației secvenței și vom pătrunde în intimitatea unică a actului teatral, să-i înțelegem semnificațiile. Strategia este judicioasă și justă, căci ignorând decorul TV din fundal și reintegrându-ne Teatrului, statutul

nostru se modifică radical. Nici cel mai conservator exeget strindbergian n-ar putea respinge cu temei viziunea care, polemizând cu superficialitatea perfidă a artefactelor pe care le primim zilnic, elogiază această artă consubstanțială, prin autenticitatea vieții însăși.

Personajele sunt cele pe care le știm, debutantul Dan Vasile nepropunându-și să le schimbe substanța intrinsecă, ci s-o amplifice prin trăiri. Metaforică în ansamblu, montarea se distinge prin emoția și tensiunea vie a

partiturilor. Surprinzătoare este știința de a le dirija cu maturitate și acuratețe. În perimetrul îngust din fața noastră se instituie convenția care împletește sugestia cu realismul psihologic. Conflictul, prezentat inițial ca subiect de mass-media își vădește, prin simplitatea mijloacelor, complexitatea organică. Femeinitate care se vrea recunoscută, frumoasă, alternativă reală la naivitatea apatică a fiicei, Mihaela Arsenescu-Werner joacă ferocitatea pătimașă a mamei, cu inteligență, revelându-ne adevărul personajului.